

PASJE MŁODYCH REUMATOLOGÓW

PIERWOTNY ZESPÓŁ SJÖGRENA

Agata Sebastian

Klinika Reumatologii i Chorób Wewnętrznych we
Wrocławiu

Promotor: prof. dr hab. n. med. Piotr Wiland

PASJE MŁODYCH REUMATOLOGÓW

- 2012r rozpoczęcie działalności sekcji
- Obecnie 184 członków z całej Polski

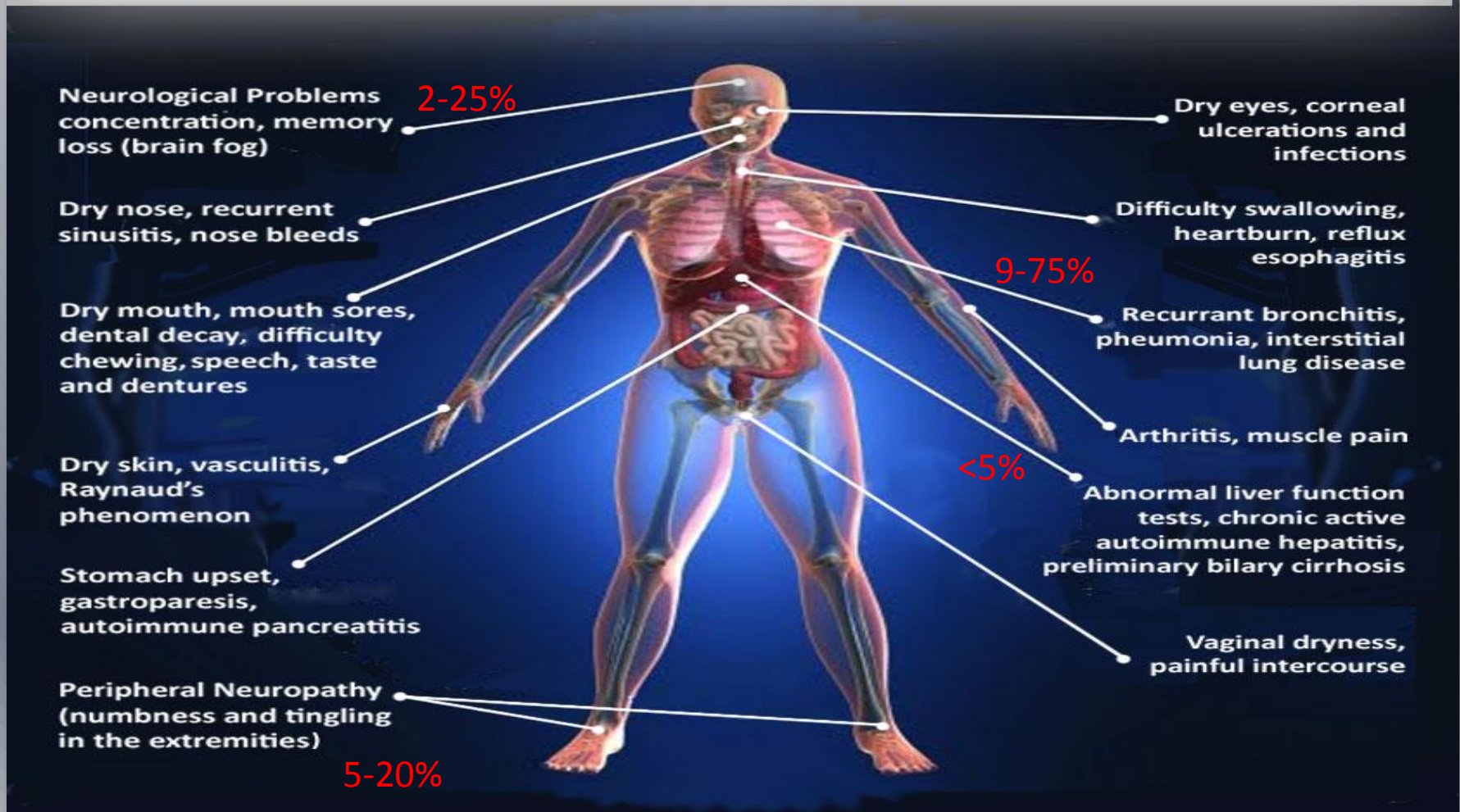

2009 rok rozpoczęcie pracy:

**Czynniki warunkujące różnorodność
obrazu klinicznego
w
Pierwotnym zespole Sjögrena
(PZS)**

LOKALIZACJA ZMIAN NARZĄDOWYCH

Ways Sjögren's Syndrome may Affect the Body

Często objawy choroby są słabo wyrażone i stąd do postawienia rozpoznania choroby upływa średnio 6-7 lat.

CEL PRACY

Ocena czynników warunkujących różnorodność obrazu klinicznego w PZS obejmująca:

- wiek,
- palenie papierosów,
- pierwsze objawy kliniczne,

- obecność przeciwciał ANA, ENA, RF,
- stężenie parametrów zapalnych (OB, CRP),
- zaburzenia białkowe (elektroforeza białek surowicy, stężenie immunoglobulin w surowicy krwi),
- podstawowe parametry laboratoryjne (m.in. morfologia krwi obwodowej, aminotransferazy, funkcja wątroby, funkcja nerek, lipidogram),

- nasilenie zmian narządowych w PZS (ESSDAI, ESSPRI),

- nasilenie nacieków limfocytarnych w gruczołach ślinowych mniejszych- focus score (FS)

MATERIAŁ I METODY

- 68 osób (66 kobiet, 2 mężczyzn) chorych na PZS
- Średni wiek chorych- 51.2 lat (19 -82)
- **Średni czas od wystąpienia pierwszych objawów do postawienia rozpoznania wynosił 7.5 roku** (ankieta retrospektywna)
- Stosowane leczenie:
  - 76% CHQ (250 mg na dobę) lub HQ (w dawce 200 mg na dobę),
  - 7% AZA (w średniej dawce 125 mg na dobę),
  - 20% MTX (w średniej dawce 16.5 mg w tygodniu),
  - 4% CYC (w średniej dawce 145 mg na dobę)
  - 41% GKS (w średniej dawce 6 mg na dobę w przeliczeniu na prednizon)

Kryteria wykluczenia: obecność innej choroby reumatycznej na podłożu autoimmunologicznym (RZS, SLE, SSc), zakażenie wirusem HCV i HIV, rozpoznanie sarkoidozy, chłoniaka w przeszłości, amyloidoza, hiperlipidemia typu V, choroba przeszczep przeciw gospodarzowi (GVHD, Graft-Versus-Host Disease), zespołu eozynofilia-mialgia oraz wcześniejsze napromieniowanie okolicy głowy i szyi

MATERIAŁ I METODY

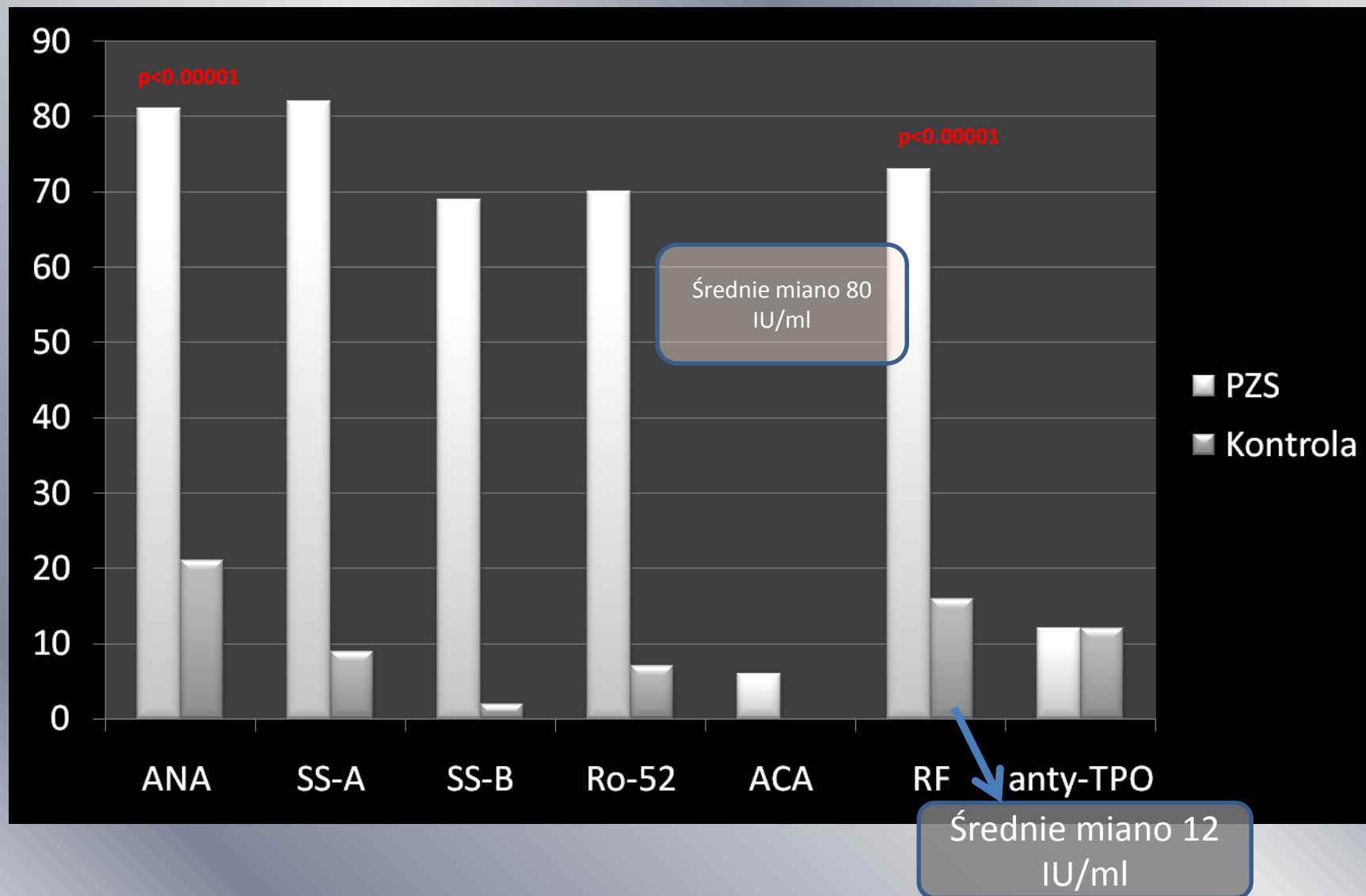
- Grupa kontrolna:
  - 43 osoby (38 kobiet, 5 mężczyzn)
  - z objawami suchości, bez rozpoznania UChTł
  - Średni wiek 51.1 lat (23-73)
  - Do pełnego wykluczenia UChTł od czasu wystąpienia pierwszych objawów choroby (najczęściej objawów suchości) zgłaszanych przez chorych upłynęło średnio 5.4 lat

WYNIKI PZS – OSOBY BEZ UCHTŁ

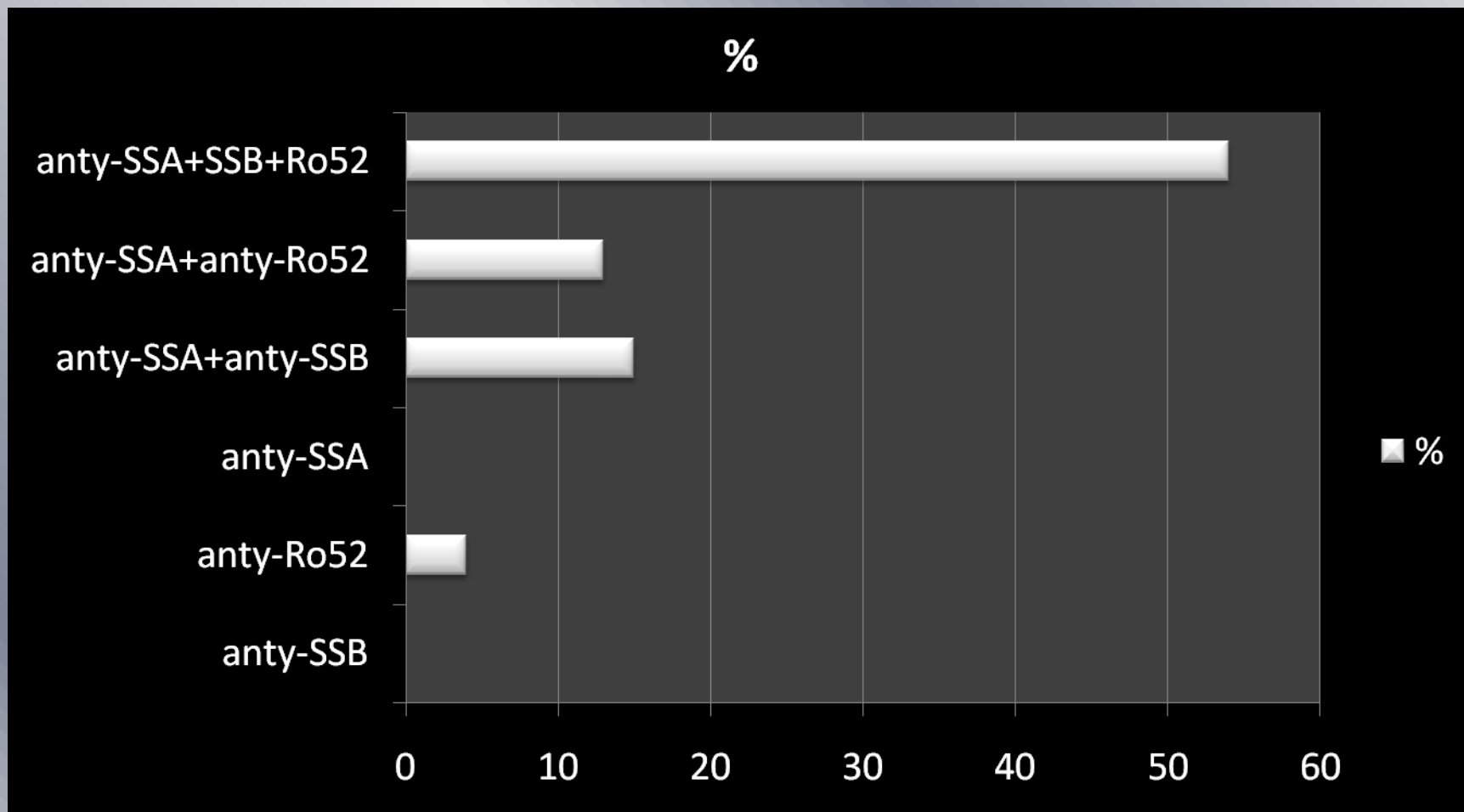
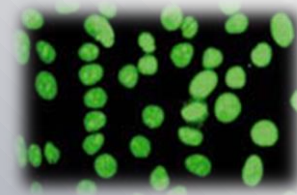
	PZS (liczba osób n/%)	Grupa kontrolna (liczba osób n/%)	Wartość współczynnika p
Leukopenia	19 / 28%	1 / 2%	0.0003
Niedokrwistość	15 / 22%	3 / 7%	<u>0.029</u>
Limfopenia	39 / 57%	6 / 14%	<0.001
Małopłytkowość	2 / 3%	0	
Przyspieszone OB	39 / 57%	10 / 23%	0.0004
Podwyższone CRP	9 / 13%	1 / 2%	0.06
Focus score ≥ 1	61 / 90%	10 / 23%	<0.001

ROZKŁAD PRZECIWCIAŁ PZS – OSOBY BEZ UCHTŁ (%)

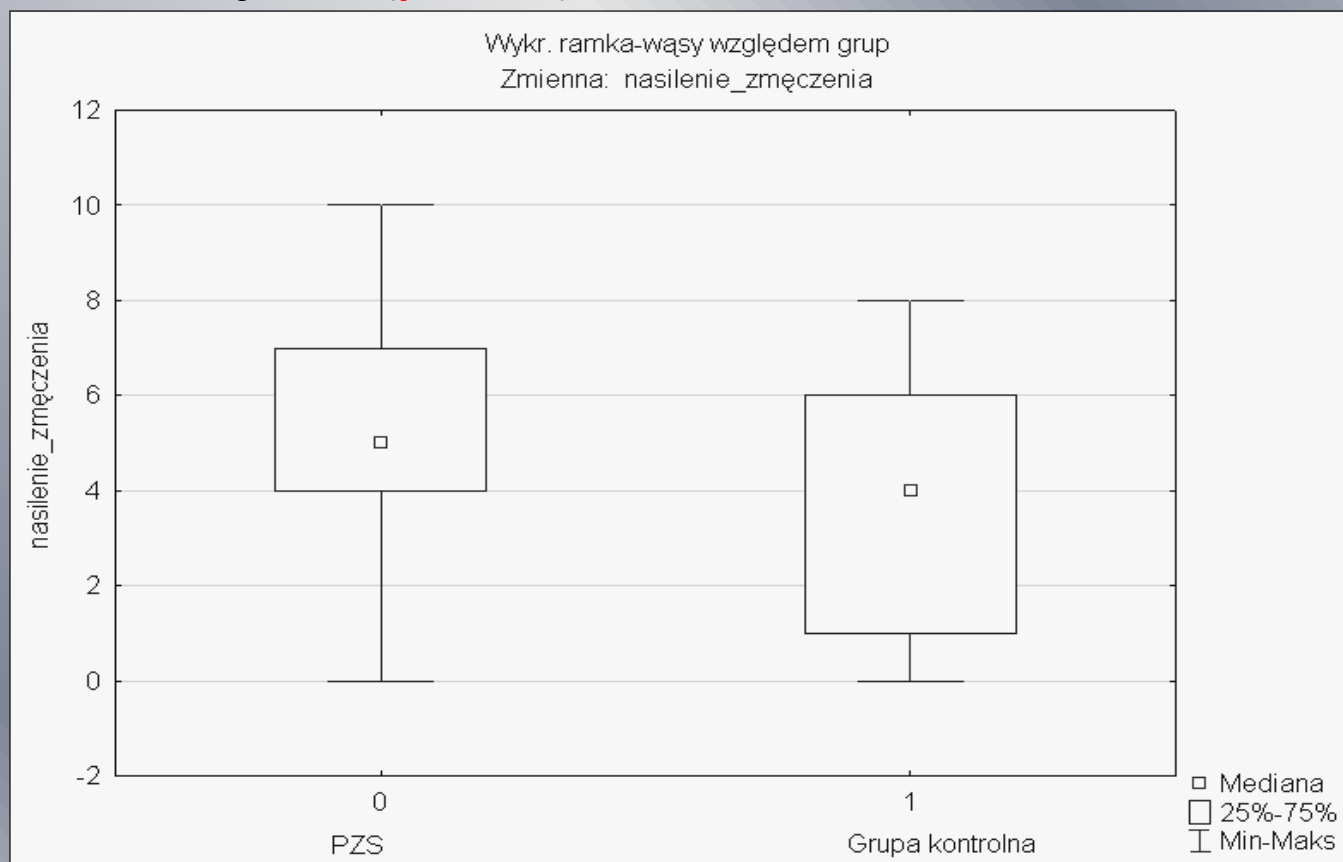

ROZKŁAD PRZECIWCIAŁ PZS

PZS – OSOBY BEZ UCHTŁ

- Nie obserwowano różnicy w nasileniu objawów suchości pomiędzy osobami chorymi i zdrowymi.
- Nasilenie zmęczenia (**p=0.042**)

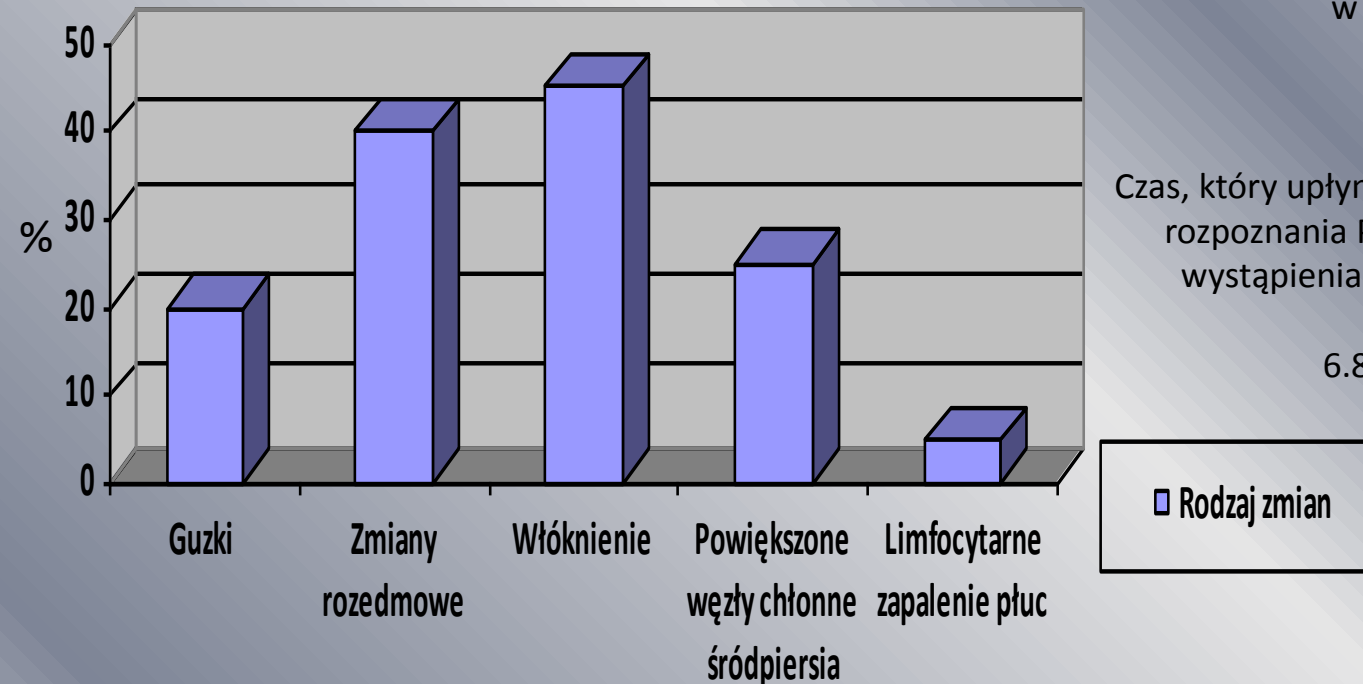

Zajęcie układu oddechowego u chorych na PZS

- Wśród 30 osób, u 20 z nich (66%) zobrazowano zmiany w tkance płucnej w przebiegu PZS co stanowiło **29%** badanej grupy chorych (z 68).

Średni wiek chorych ze zmianami
w HRCT klatki piersiowej
52.8 lat (SD 12)

Czas, który upłynął do postawienia pełnego
rozpoznania PZS od momentu
wystąpienia pierwszych objawów
choroby
6.8 roku (SD 5.7)

Nie wykazano związku pomiędzy występowaniem zmian w HRCT a **wiekem chorych** ($p=0.8$), stężeniem **CRP** ($p=0.3$), podwyższonym stężeniem CRP ($p=0.1$), wartością **OB** ($p=0.2$), nieprawidłową wartością OB ($p=0.9$), nasileniem nacieków w **focus score** ($p=0.8$), liczbą leukocytów ($p=0.7$), **leukopenią** ($p=0.5$), stężeniem **RF** ($p=0.3$), stężeniem **gammaglobulin** ($p=0.5$), nasileniem **suchości oczu** ($p=0.6$), nasileniem **suchości jamy ustnej** ($p=0.2$). Nie obserwowano również związku pomiędzy częstszym pojawianiem się **przeciwciał** anti-SSA, anti-SSB czy anti-Ro52 a zmianami w HRCT ($p=0.3$; 0.07; 0.4).

Zmiany w obrębie gruczołów ślinowych przyusznych i podżuchwowych u chorych na PZS

- Zmiany w obrębie gruczołów ślinowych stwierdzono u 33 osób (**48%**) chorych na PZS.

Ilość osób- łącznie 33 osoby (48% chorych na PZS)	Ślinianki przyuszne i podżuchwowe
Zmiany w śliniankach (badanie kliniczne i/lub w USG)	Ślinianki przyuszne 23 osoby (70% zmian) Ślinianki podżuchwowe 10 osób (30% zmian)
Powiększenie w badaniu fizykalnym	16 osób (48% zmian)
Badanie USG: - powiększenie rozmiarów -niejednorodna, pstrokata, struktura mięszu - zwłóknienie mięszu - węzły chłonne - zmniejszone wymiary ślinianek -powiększenie przewodów wyprowadzających	48% zmian 85% zmian 6% zmian 15% zmian 12% zmian 3% zmian

Focus score był istotnie większy u chorych ze zmianami w dużych gruczołach ślinowych (2.6 SD 1.3 vs 1.8 SD 1.2; **p=0.02**).

ZMIANY SKÓRNE U CHORYCH NA PZS

30% CHORYCH

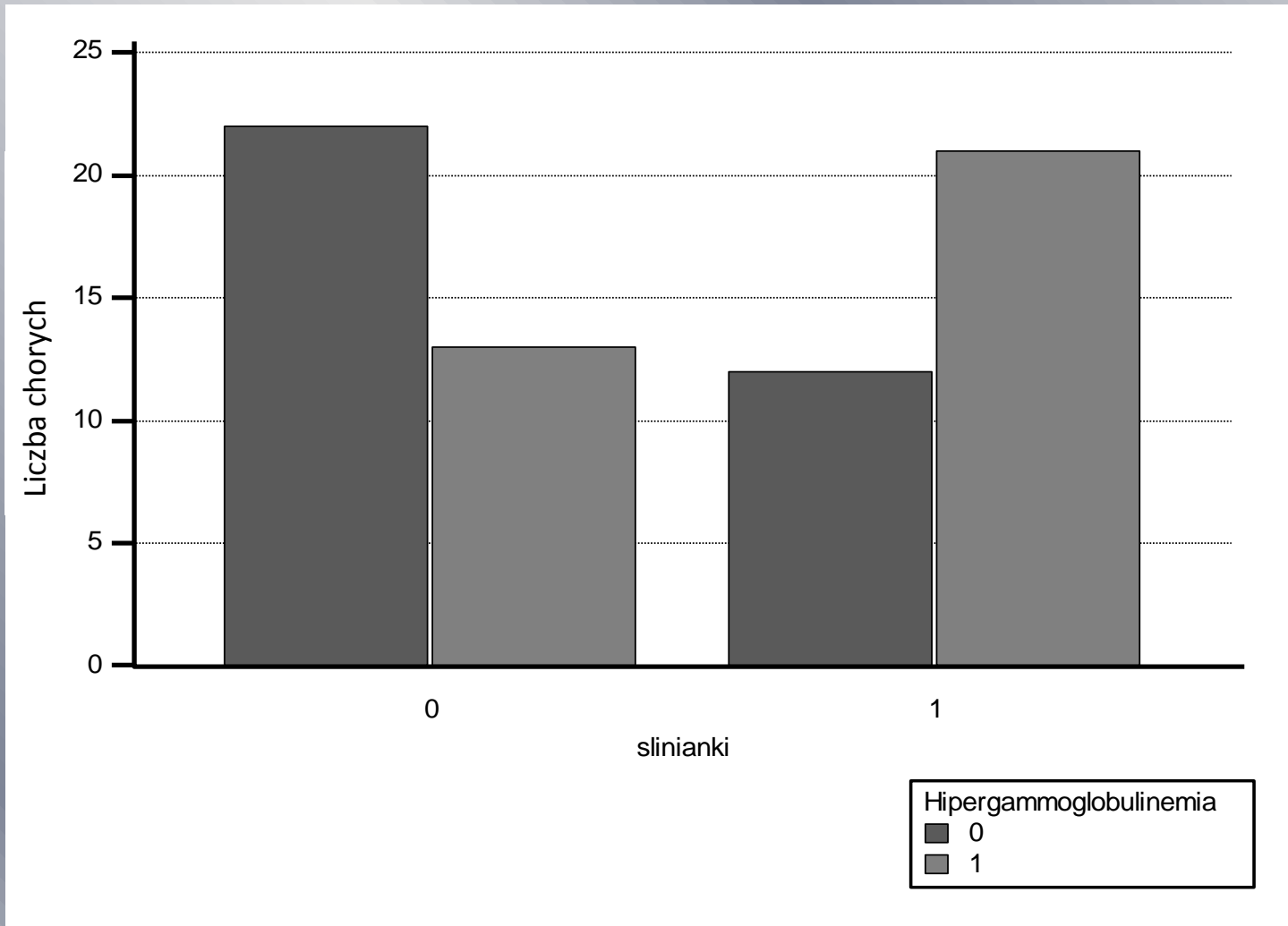
- W tym:
  - rumień skóry twarzy i dekoltu (16%)
  - zmiany o charakterze pokrzywki (21%)
  - plamica zlokalizowana na kończynach dolnych (47%)
  - livedo reticularis (1 osoba)
  - zmiany rumieniowo-łuszczące (10%)

U jednej osoby zmiany skórne w pierwszym okresie choroby miały charakter pokrzywki a w dalszym rozwoju choroby plamicy skórnej.

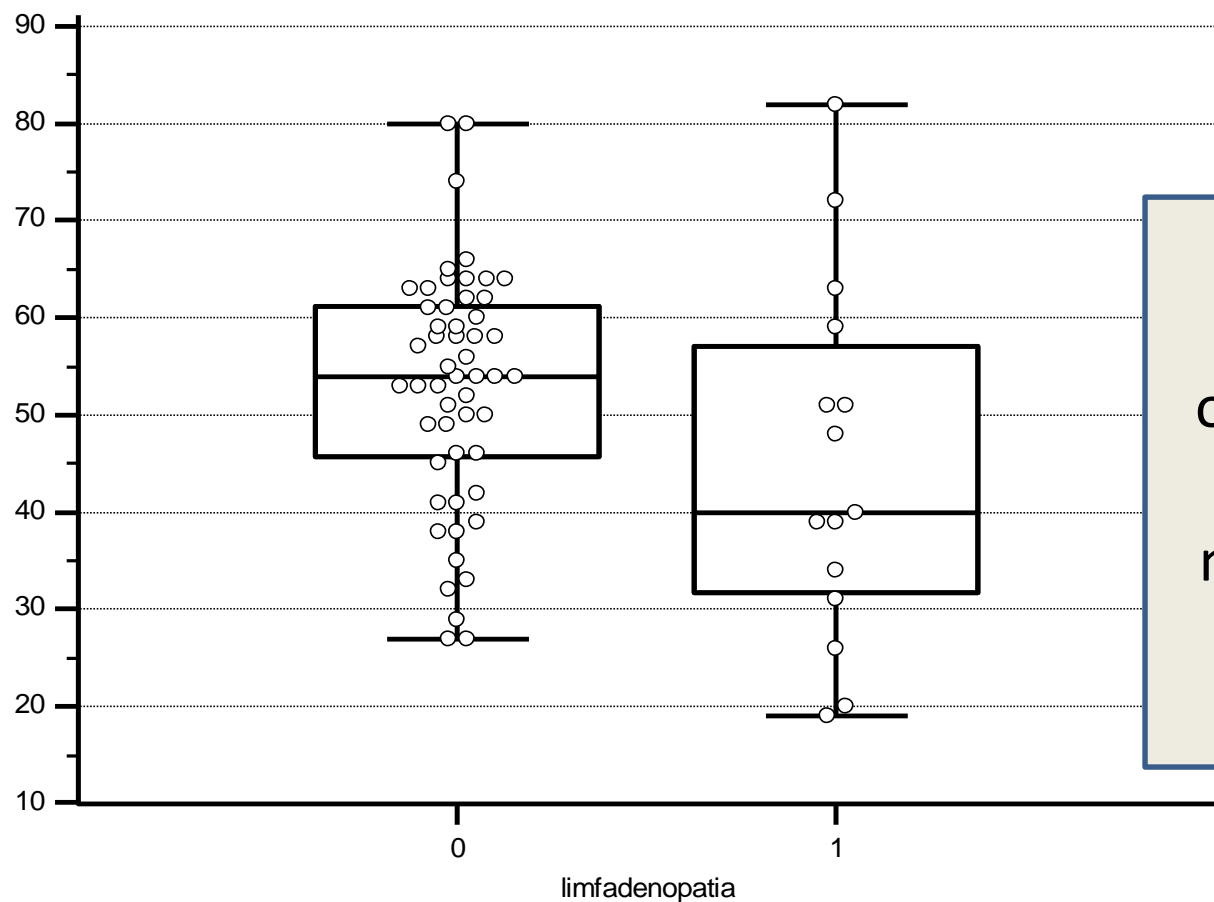
Zmiany skórne częściej występowały u chorych z hipergammaglobulinemią (**p=0.03**) i większym nasileniem nacieków w focus score (p=0.05).

U chorych z **hipergammaglobulinemią** częściej obserwowane były nieprawidłowości w dużych gruczołach ślinowych (**p=0.04**)

Powiększenie węzłów chłonnych obwodowych u chorych na PZS

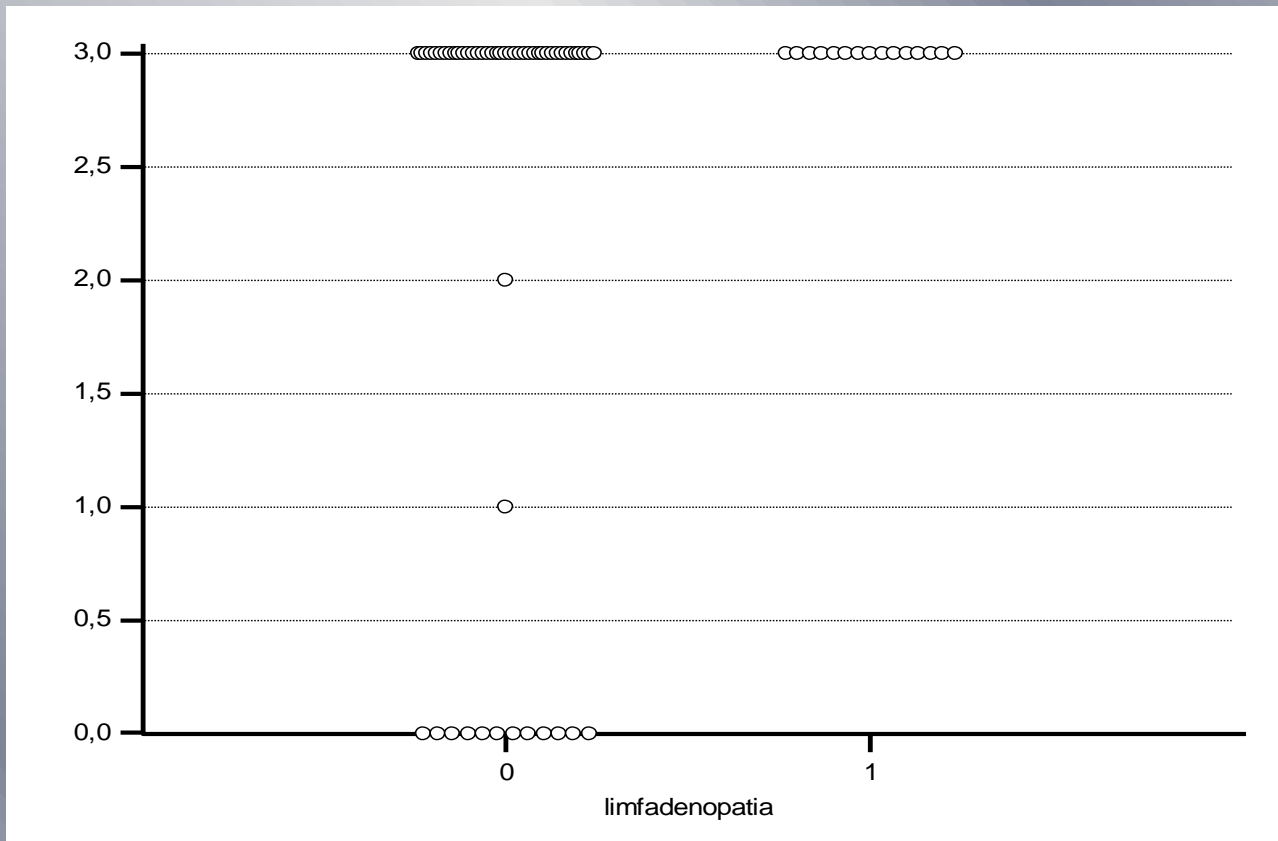
- 22% chorych na PZS

Limfadenopatia obwodowa częściej występowała u młodszych chorych ($p=0.04$)

W grupie chorych z limfadenopatią częściej niż u chorych bez tego objawu, obserwowano większe miano przeciwciał anti-SSA (3.0 vs 2.2; **p=0.02**)

WNIOSKI

- Dla PZS charakterystyczne jest współwystępowanie przeciwciał anti-SSA-SSB-Ro52.
- Większe miana przeciwciał anti-SSA wiążą się z objawem limfadenopatii oraz hipergammaglobulinemią.
- Większe miana przeciwciał specyficznych anti-SSB wiążą się z rozwojem zaburzeń białkowych.
- **Na podstawie nasilenia subiektywnych objawów suchości nie można odróżnić chorych na PZS od populacji osób zdrowych.**
- **U chorych na PZS częściej występuje zmęczenie, co może stanowić czynnik różnicujący.**
- Zajęcie układu oddechowego występuje u ok. 30% chorych na PZS.

**“ Wiedza nie rozstrzygnie jednego problemu,
bez stworzenia dziesięciu nowych”
(George Bernard Shaw)**

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ